

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

PRIEBEŽNÁ MONITOROVACIA SPRÁVA O AKTIVITÁCH PROJEKTU

Názov projektu	Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne		
Akronym projektu	KRASCAVE		
Číslo (kód) projektu	ENV SK 1023 KRASCAVE		
Vedúci partner	Štátny Geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava		
Adresa	Mlynská dolina 1, 817 04 Bratislava 11		
Zodpovedná osoba	RNDr. Peter Malík, CSc.		
Kontakty	+421-2-59375416 peter.malik@geology.sk		
Partner	EnviSlovakia, o.z., Bratislava		
Adresa	Kutlíkova 17, 852 50 Bratislava		
Zodpovedná osoba	Mgr. Erik Werner		
Kontakty	+421 918 555 040 envislovakiaoz@envislovakiaoz.sk		
Správa číslo	5.	Druh správy	priebežná
Správa za obdobie	01.07. 2017 – 31.10. 2017		

Táto správa je vyhotovená v slovenskom jazyku

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

I.

V období od 1.7. 2017 do 31.10. 2017 boli aktivity projektu zamerané najmä na aktivitu B.4 - Vypracovanie pravidiel zlepšenia alebo udržania stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne (pripomienkovanie zaslaného návrhu opatrení zainteresovanými subjektami), aktivitu C.3 - Monitorovanie dopadu komunikačných a projektových aktivít (príprava a spracovanie tretieho kola dotazníkov) a na aktivitu D.1 – Komunikačné aktivity pre obyvateľov obce Krásnohorská jaskyňa. Súčasťou aktivity D.1 bolo, v súlade so schválenou žiadosťou o zmenu projektu (Ministerstvom životného prostredia SR), zrealizovať výber dodávateľov pre upomienkové predmety s logom projektu a zabezpečiť ich dodanie.

II.

Podrobný popis aktivít realizovaných partnerom v príslušnom období podľa jednotlivých etáp projektu ako sú uvedené v Dohode o spolupráci a výstupoch aktivít partnera za dané obdobie

Etapa projektu		
Číslo etapy	A.7	
Názov etapy	Stretnutia s miestnymi obyvateľmi s cieľom objasnenia dôvodov realizácie projektu a potenciálneho rizika ohrozenia zdrojov pitnej vody pre obec	
Plánovaný začiatok a koniec	10/2014	06/2016
Skutočný začiatok a koniec	Prípravná fáza od 07/2014	07/2015
Hlavným cieľom aktivity A7 je (bolo) objasniť miestnym obyvateľom obce Krásnohorská Dlhá Lúka, ako aj zástupcom samosprávy a podnikateľským subjektom dôvod realizácie projektu – t. j. ochranu zdroja pitnej vody pre obec, s poukázaním na možnosť potenciálneho rizika jeho ohrozenia. Táto časť aktivity bola zabezpečená v prvom časovom štádiu realizácie projektu a je (bola) ukončená. Avšak považujeme za potrebné priebežne a opakovane informovať o riziku ohrozenia zdroja pitnej vody počas celého obdobia trvania projektu, čo v konečnom dôsledku znamená pokračovať v aktivite A.7 aj naďalej. Súčasťou aktivity A.7 je tiež (v zmysle projektu) realizovať stretnutia s miestnym obyvateľstvom, na ktorých by mali byť usmerňovaní, ako si chrániť vodný zdroj pitnej vody.		

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

Naplniť daný cieľ je možné iba v priebehu dlhšieho časového úseku – t.j. opakujúcimi sa komunikačnými aktivitami, ktoré v pravidelných intervaloch upozorňujú, pripomínajú a informujú obyvateľov obce na danú problematiku, či už formou osobných stretnutí, prostredníctvom opakovanej distribúcie informačných letákov, formou viac-kolových dotazníkov – čo v konečnom dôsledku naznačuje, že **aktivita A.7 sa úzko prelína s ďalšími aktivitami, minimálne s aktivitou C.3 a D.1** (dotazníky, komunikačné aktivity, distribúcia informačných letákov).

Etapa projektu		
Číslo etapy	B.4	
Názov etapy	Vypracovanie pravidiel zlepšenia alebo udržania stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne; návrh opatrení na zlepšenie a udržanie stavu	
Plánovaný začiatok a koniec	4/2016	3/2017
Skutočný začiatok a koniec	V príprave od 09/2015	
Popis aktivity		
<p>Návrh pravidiel pre zlepšenie alebo udržanie stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne bol v listinnej forme (poštou), ako aj v elektronickej forme (e-mailom) zaslaný 5.8.2017 všetkým zainteresovaným stranám – t.j. Slovenskému vodohospodárskemu podniku Správe povodia Slanej, Štátnej ochrane prírody – Národného parku Slovenský kras, Správe lesov SR – Odštepny závod Rožňava, Urbariátu a pasienkového pozemkového spoločenstva KDL, miestnej samospráve obce Krásnohorská Dlhá Lúka.</p> <p>Štátna ochrana prírody SR a Lesy SR poslali k návrhu písomné stanovisko. Stanovisko obce Krásnohorská Dlhá Lúka a Urbariátu a pasienkového spoločenstva KDL k zaslanému návrhu bolo prerokované na osobnom stretnutí 6. 10. 2017 v KDL (podrobný zápis z osobného stretnutia je uvedený v prílohe č. 1 –MS 5).</p> <p>Okrem uvedeného návrhu opatrení bol starostovi KDL odovzdaný Návrh opatrení týkajúci sa odstránenia čiernej skládky v obci KDL.</p> <p>V intraviláne obce Krásnohorská Dlhá Lúka, v bezprostrednej blízkosti miestneho potoka sa nachádza pomerne rozsiahla nelegálna skládka komunálnych odpadov (s plošným rozsahom cca 46 árov), ktorá vznikla postupným zavázaním prirodzenej terénnej depresie pred viac ako 20 rokmi. Jej pretrvávajúca existencia a tiché tolerovanie zo strany predstaviteľov obce a miestnych obyvateľov vypovedá o nie najlepšom vzťahu obyvateľstva k vlastnému bezprostrednému životnému priestoru, čo je len veľmi ťažko zlučiteľný stav s projektovým</p>		

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

zámerom. Preto EnviSlovakia o.z. v rámci vypracovania pravidiel zlepšenia alebo udržania stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne navrhla obci možnosti, ako túto nelegálnu skládku odstrániť (príloha 2 k prílohe č. 1 MS-5).

Na opodstatnenosť riešenia problematiky odstránenia čiernej skládky v obci Krásnohorská Dlhá Lúka poukázala aj anketa a rozhovory s obyvateľmi a návštevníkmi obce, ktorá prebiehala v rámci komunikačných aktivít v sobotu 7. októbra 2017.

Starosta obce deklaroval, že i napriek tomu, že je obecný rozpočet značne obmedzený, zvážia každú možnosť, ktorá by napomohla nelegálnu skládku odstrániť.

EnviSlovakia o.z. zapracuje získané pripomienky a podnety od zainteresovaných subjektov a predloží **aktualizovaný návrh pravidiel** zlepšenia alebo udržania stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne.

Popis výstupov: Príloha č. 1 MS-5 - Zápis z pracovnej cesty konanej dňa 6. a 7. októbra 2017

Etapa projektu		
Číslo etapy	C.3	
Názov etapy	Monitorovanie dopadu komunikačných a projektových aktivít na zmenu správania sa obyvateľov obce a užívateľov pozemkov v okolí jaskyne.	
Plánovaný začiatok a koniec	10/2014	12/2018
Skutočný začiatok a koniec	Prípravná fáza od 08/2014	
Popis aktivity		
Vyhodnotenie II. kola dotazníkov určených pre obyvateľov Krásnohorská Dlhá Lúka (z októbra 2016) poukázalo na to, že chýba väčšia spätná väzba miestneho obyvateľstva, čo sa týka informovanosti a záujmu sa o problematiku životného prostredia, ochrany zdroja pitnej vody, ako aj samotných aktivít projektu. EnviSlovakia o.z. vypracovala nový (v poradí už tretí) dvojjazyčný dotazník, ktorý obsahoval 10 jednoduchých otázok, súvisiacich so zámermi a cieľom projektu (príloha č. 6 k prílohe 1 MS 5). Dotazníky vyplňali obyvatelia a návštevníci obce KDL osobne v rámci podujatia Gastro-fest 2017, ktorý sa konal 7. októbra 2017 (viď aktivita D.1). Vyplnených bolo viac ako 50 dotazníkov a na základe ich vyhodnotenia je možné konštatovať, že informovanosť respondentov o existencii projektu KrasCave má stúpajúci trend, rovnako ako je možné skonštatovať, že problematika environmentálneho povedomia obyvateľov obce stúpa - vzťah k životnému prostrediu im nie je ľahostajný. Vyplnenie on-line dotazníka bolo motivované možnosťou výberu upomienkového predmetu		

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

s logom projektu (viď fotodokumentácia k prílohe č.1 MS 5). Vyhodnotenie dotazníkov z III. kola je v prílohe č. 2 MS 5.

V súlade so zámerom aktivity C.3 bola 6.10.2017 uskutočnená pracovníkmi Envislovakia o.z. pochôdzka v okolí Krásnohorskej jaskyne, v príľahlej chatovej oblasti a pozdĺž toku Krásnohorského potoka v obci.

Účelom pochôdzky v bezprostrednom, ako aj širšom okolí Krásnohorskej jaskyne bolo monitorovanie stavu životného prostredia, t. j. zistiť, či a v akom rozsahu je územie „znečistené“ vplyvom miestneho obyvateľstva a návštevníkmi obce (odhodené pet-fľaše, obaly z potravín, ohorky z cigariet a pod.), ako aj skutkový stav umiestnenia odpadkových košov a informačných tabúľ a ich celkový technický stav. Vyhodnotenie získaných poznatkov z obchôdzky bude implementované do aktualizovaného návrhu opatrení (aktivita B.4).

Podrobná informácia o pochôdzke je uvedená v zápise z pracovnej cesty z októbra 2017 (Príloha č. 1 MS 5).

Popis výstupov: Príloha č. 2 MS 5 - vyhodnotenie dotazníkov

Etapa projektu		
Číslo etapy	C.4	
Názov etapy	Monitoring dopadu aktivít projektu na miestny územný rozvoj a zmenu využívania krajiny na miestnej úrovni	
Plánovaný začiatok a koniec	10/2014	12/2018
Skutočný začiatok a koniec	Prípravná fáza od 06/2015	
Popis aktivity:		
Monitoring socioekonomického dopadu aktivít projektu na lokálnu ekonomiku a populáciu (aktivita C.4) v zmysle projektu si vyžaduje porovnávať rôzne štatistické ukazovatele v dlhšom časovom horizonte (minimálne od r. 2012). Vzhľadom k tomu, že len veľmi málo podkladov je verejne dostupných na internete, požiadali sme starostu obce KDL, či by nám niektoré z nich mohol poskytnúť - individuálne výročné správy obce za rok 2012, 2013 a 2015 (za r. 2014 je dostupná na internete), analytickú časť Spoločného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Mikroregiónu Čremošná pred rokom 2016 (za obdobie 2016-2022 je dostupná na internete).		

Etapa projektu

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

Číslo etapy	D.1	
Názov etapy	Komunikačné aktivity pre obyvateľov obce Krásnohorská Dlhá Lúka za účelom implementácie navrhnutých opatrení v pôdohospodárstve a vo využívaní pozemkov	
Plánovaný začiatok a koniec	10/2014	12/2018
Skutočný začiatok a koniec	Prípravná fáza od 05/2016	
Popis aktivity		
<p>V snahe zvyšovať mieru informovanosti obyvateľov žijúcich v blízkosti Krásnohorskej jaskyne a priebežne ich upozorňovať na problematiku životného prostredia a ochrany zdroja pitnej vody, EnviSlovakia o.z. spracovala informačný dvojazyčný letáčik o projekte (Príloha č. 3 k prílohe č. 1 MS-5), so zámerom distribuovať ich do každej domácnosti v obci Krásnohorsklá Dlhá Lúka.</p> <p>Za týmto účelom sme 6. októbra 2017 odovzdali na miestnom úrade KDL celkom 250 ks letákov. Od starostu obce KDL sme dostali prísľub, že letáky budú do konca októbra distribuované do každej domácnosti v obci prostredníctvom poštového doručovateľa.</p> <p>Na základe schválenej zmeny projektu zo strany MŽP SR (26.6.2017) boli v rámci aktivity D.1 (externé služby) upravené (prerozdelené) finančné prostriedky (z príspevku MŽP SR, bez celkového navýšenia rozpočtu), s cieľom zabezpečiť drobné upomienkové predmety s logom projektu, so zámerom zvýšiť záujem a atraktivitu komunikačných aktivít, realizovaných v rámci jednotlivých podujatí a získať tým motiváciu pre spätnú komunikačnú väzbu s verejnosťou. Schválená zmena (financovaná z príspevku MŽP SR) sa okrem zmeny rozpočtu prejavila aj v úprave (doplnení) popisu aktivity D.1 (Príloha č. 4 MS-5) – v úprave počtu informačných letákov na 500 ks a zabezpečenia upomienkových predmetov s logom projektu.</p> <p>Verejné obstarávanie na zabezpečenie upomienkových predmetov (zákazka s nízkou hodnotou) bolo zrealizované v auguste 2017, podklady k VO a výstupy sú súčasťou prílohy č. 4 MS-5.</p>		
Popis výstupov		
Príloha č. 3 MS-5: Podklady k VO na upomienkové predmety Príloha č. 4 MS-5: Popis aktivity D.1 v zmysle Dodatku č. 1 k zmluve č. 26/2015/5.4.		
Etapa projektu		

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

Číslo etapy	D.6	
Názov etapy	Inštalácia informačných tabúl	
Plánovaný začiatok a koniec	7/2014	3/2016
Skutočný začiatok a koniec	7/2014	5/2016
Popis aktivít		
Aktivita je ukončená.		

Etapa projektu		
Číslo etapy	E.1	
Názov etapy	Manažment projektu	
Plánovaný začiatok a koniec	01/2013	12/2018
Skutočný začiatok a koniec	01/2013	
Popis aktivít		
<p>Koordinátor projektu a finančný manažér za EnviSlovakia, o.z. (ako projektový partner a pridružený príjemca projektu) priebežne spolupracuje a koordinuje svoje aktivity finančného charakteru s projektovým manažérom z ŠGÚDŠ, ktorý celý riadenie projektu zastrešuje a zabezpečuje.</p> <p>V nadväznosti na schválený dodatok č. 3 (AMENDMENT No 3 TO GRANT AGREEMENT FOR PROJECT LIFE11 ENV/SK/001023 KRASCAVE, zo dňa 25.05.2016) a schválenú zmenu projektu (zo strany MŽP SR č. 1553/2017-5.4) nastala úprava (prerozdelenie) finančných prostriedkov, s cieľom čo najviac združiť zdroje financovania (EÚ, MŽP SR, ENVI Slovakia). Súčasťou zmeny bolo aj navýšenie finančných prostriedkov pre aktivitu E.1 (na úkor cestovných výdavkov) v dôsledku predĺženia doby trvania projektu o 2 roky a doplnenie špecifikácie externých služieb aktivity D.1 vo forme zabezpečenia drobných upomienkových predmetov s logom projektu (viď aktivita D.1). Zmeny v rozpočte nemajú dopad na celkovú výšku pridelených finančných prostriedkov.</p> <p>Čerpanie finančných prostriedkov k 31.12.2016: 22 330,42 Eur (miera čerpania 40,69 %).</p> <p>Prehľad priebežného čerpania finančných prostriedkov v roku 2017 (zatiaľ nezúčtované):</p>		
celkom:	10 851,25 Eur	z toho:
Personálne náklady:	EK: 3 418,08 Eur	
	MŽP SR: 2 759,66 Eur	
	ENVI Slovakia 2 503,75 Eur	
Cestovné výdavky:	MŽP SR 312,88 Eur	
Externé služby (D.1)	MŽP SR 1 856,88 Eur	

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

II.

Problémy pri realizácii aktivít v sledovanom období a ich riešenie (ak je možné uviesť priradenie k etape projektu)

V sledovanom období neboli zaznamenané žiadne vážnejšie problémy.

K pripomienkam, ktoré odznali k Progress Report No. 2:

Tak ako už bolo spomínané pri aktivite A.7, nie je možné od seba striktno odčleniť jednotlivé aktivity (A.7, C.3, C.4, D.1) - zámer projektu je jasne definovaný, pričom postupnosť krokov a jednotlivých výstupov (v rámci jednotlivých aktivít) má za cieľ daný zámer naplniť .

Vysvetľovať a zdôvodňovať miestnym obyvateľom, prečo je potrebné chrániť zdroj pitnej vody pre obec nekončí v počiatočnej fáze realizácie projektu (aktivita A.7), pokračuje v pravidelných časových intervaloch nepretržite ďalej aj inou formou komunikácie (letáky, dotazníky, stretnutia), pričom výstup takejto aktivity už nie je súčasťou aktivity A.7, ale je priradený napr. k aktivite C.3 a D.1. Navyše vychádzajúc z priebežnej komunikácie s miestnymi obyvateľmi a zástupcami obce a z poznatkov z dotazníkových aktivít je zrejmé, že otázka zlepšovania vzťahu miestnych obyvateľov k zdroju pitnej vody je priamo závislá od celkového zlepšenia environmentálneho povedomia obyvateľov obce. Jej nižšia úroveň sa prejavuje práve existenciou pomerne rozsiahlej nelegálnej skládky odpadov priamo v intraviláne obce. Aj z tohto dôvodu považujeme zameranie pozornosti na uvedený jav za kľúčový v snahe dosiahnuť zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov obce.

V tejto súvislosti je potrebné upozorniť aj na skutočnosť, že dielčie výstupy definované v schválenej žiadosti, čo s týka počtu účastníkov (detí v miestnej škôlke (30 detí) a miestnej ZŠ (100 detí) nie sú reálne, vzhľadom k tomu, že počet detí je v miestnej škôlke a škole už niekoľko rokov niekoľkonásobne nižší (maximálne 6 až 10 detí). Navyše, projekt vôbec nezohľadňuje skutočnosť, že väčšina z týchto detí (ale aj mnoho obyvateľov obce) hovorí len po maďarsky, čo vo výraznej miere sťažuje vzájomnú komunikáciu.

K reklamným predmetom:

V nadväznosti na schválený dodatok č. 3 (AMENDMENT No 3 TO GRANT AGREEMENT FOR PROJECT LIFE11 ENV/SK/001023 KRASCAVE, zo dňa 25.05.2016) a schválenú zmenu projektu (zo strany MŽP SR č. 1553/2017-5.4) nastala úprava (prerozdelenie) finančných prostriedkov, s cieľom čo najviac združiť zdroje financovania (EÚ, MŽP SR, ENVI Slovakia). Súčasťou zmeny bolo aj doplnenie špecifikácie externých služieb aktivity D.1 (financovaných zo zdrojov MŽP SR) vo forme zabezpečenia drobných upomienkových predmetov s logom projektu a s tým súvisiace navýšenie finančných prostriedkov (prerozdelením) (viď aktivita D.1), pričom zmeny v rozpočte nemajú dopad na celkovú výšku pridelených finančných prostriedkov.

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

VI.

Najdôležitejšie aktivity plánované na nasledujúce obdobie podľa jednotlivých etáp projektu

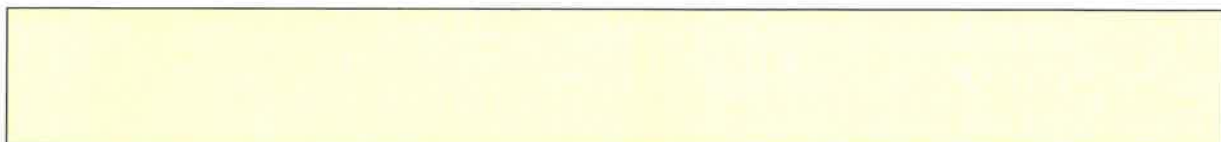
Etapa projektu		
Číslo etapy	B.4	
Názov etapy	Vypracovanie pravidiel zlepšenia alebo udržiavania stavu pre ochranu pôvodných interakcií jednotlivých systémových zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne, návrh opatrení na zlepšenie a udržanie stavu pozemkov	
Plánovaný začiatok a koniec	4/2016	3/2017
Skutočný začiatok a koniec	V príprave od 09/2015	
Popis aktivít		
Vyhodnotenie pripomienok, zapracovanie a príprava aktualizovaného návrhu opatrení na zlepšenie a udržanie stavu na ochranu pôvodných interakcií jednotlivých zložiek v oblasti Krásnohorskej jaskyne.		
Popis výstupov		
Súbor navrhnutých opatrení vo forme správy.		

Etapa projektu		
Číslo etapy	C.4	
Názov etapy	Monitoring dopadu aktivít projektu na miestny územný rozvoj a zmenu využívania krajiny na miestnej úrovni	
Plánovaný začiatok a koniec	10/2014	12/2018
Skutočný začiatok a koniec	Prípravná fáza od 06/2015	
Popis aktivít		
Príprava a spracovanie štatistických ukazovateľov, umožňujúcich monitoring socioekonomického dopadu aktivít projektu na lokálnu ekonomiku.		

Zavedenie trvalo udržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Krásnohorskej jaskyne

Priebežná monitorovacia správa o aktivitách projektu

Potvrdzujem správnosť informácií a dát uvedených v tejto monitorovacej správe.

Vypracoval/a:	RNDr. Ľudmila Rojkovičová
Podpis a pečiatka¹:	Mgr. Erik Werner Predseda Envi Slovakia, o.z. Kutlíkova 17, 852 50 Bratislava IČO: 42181330, DIČ: 2023120011
Dátum:	29. 11. 2017

¹Štatutár alebo kontaktná osoba.

Prílohy k MS-5:

- 1/ Zápis z pracovnej cesty, konanej dňa 6. a 7. októbra 2017 s prílohami (1 až 7);
- 2/ Vyhodnotenie dotazníkov (III. kolo) pre obyvateľov KDL ;
- 3/ Podklady k VO na upomienkové predmety;
- 4/ Doplnenie špecifikácie aktivity D.1 v zmysle Dodatku č. 1 k zmluve č. 26/2015/5.4 MŽP SR.